

Sokratis
ve
Siyahlı Kadın

Suphi Varım

PHOKAIA'DA METRUK BİR DEĞİRMEN EVİ

BAŞLANGIÇ

Aile efradı, pencereleri Top Dağı'na bakan odada, şömine-
nin karşısındaki berjer koltuklarda oturuyordu. Kendisi iki
halının arasına serilmiş pöstekinin üzerindeydi. Sırtını
yemek masasının ayaklarından birine dayamış, bacakları-
nı karnına çekmişti. İçerisi oldukça soğuktu. Şöminenin
ateşi yeterli olmadığı için annesi ile babası omuzlarını ve
bacaklarını battaniyeyle örtmüşlerdi. Halası ve amcası so-
ğuğa alışkın olduklarından ne battaniyeye ne de şala sa-
rınmışlardı.

Annesi ansızın sert bir sesle, “Kalk oradan Sokratis!”
dedi. “Üşüteceksin. Şömineye yaklaş.”

Babası, “Onu kendi hâline bırak kuzum” diyerek söze
karıştı. “On yaşında koca çocuk. Nerede rahat ediyorsa
orada otursun.”

“Hastalanınca derdini ben çekiyorum ama.”

“Merak etme, bir şey olmaz. Dayanıklısıdır benim oğ-
lum.” Çocuğun ensesine bir şaplak indirdi, çocuk ona ters
bir bakış fırlattı.

Annesi söylenerek sehpadaki kadehi aldı. Aile büyük-
leri şarap yudumlamaya koyuldular. O da limonata içti.
Çok geçmeden, polis detektifi olan babası, onlara ürkütü-
cü ve gerçek bir olaydan bahsedeceğini söyledi. Kadehine
biraz daha şarap doldurduktan sonra geçen sene bir caniyi
nasıl ele geçirdiğini anlatmaya koyuldu.

Sokratis Eliseos ayağa kalktı, bardağı masaya bıraktı. Yatacağını söyleyip içeridekileri saygılı bir tavırla yanaklarından öptü. Annesi üstünü iyi örtmesini tembihledi. O da uysal bir ifadeyle başını salladı, sık sık takındığı uslu çocuk edasıyla odadan çıktı.

Hemen yatağa girmek niyetinde değildi. Foça'ya geldiği günden beri kafasına taktığı bir şeyi, İzmir'e dönmeden önce sonuca bağlamak istiyordu. Fırsat bu fırsattı. Aile fertleri gece yarısına kadar içmeye devam ederdi. Yatak odasına bakmak, içtikçe kafası dumanlanan ve şarkı söylemeye başlayan annesinin aklına gelmezdi. Baktığı vakit de o çoktan geri dönmüş olurdu. Hınzırca tebessüm etti.

Ses çıkarmadan antreye geçti. Boynunu sıkan papyonu çıkarıp golf pantolonunun kapaklı cebine koydu. Ceketinin düğmelerini ilikledi. Askıdaki pelerinlerden birini sırtına alıp tozluklu ayakkabılarıyla evden çıktı. Karanlıkta, eski devirlerden kalma kalıntılara doğru yürürken heyecanlıydı.

Amcasının evinde sıkıcı bir tatil geçiriyordu. Arkadaşlarına anlatacak ilginç bir konu bulamamıştı. Gelgelelim metruk değirmen evinde esrarengiz bir şeyler keşfedebilir, abartarak ve iyice ballandırarak arkadaşları için ürkütücü bir hikâye uydurabilirdi. Gizem ve heyecan tutkunu, yerinde duramayan, ara sıra palavracılığı tutan bir çocuğu işte. Jules Verne okumaya pek düşküdü.

Sağa sola dağılmış kırık sütun parçalarını ve üzerlerinde kabartmalar olan mermer taşları geçtikten sonra kendini değirmen evinin karşısında buldu. Değirmene bitişik binayı, halası ona çevreyi gezdirirken görmüştü. Sundurması parçalanmış, bacası yıkılmıştı. Kepenkleri yerdeydi. Kapının önündeki basamaklar çürümüştü. Değirmen de ondan farksızdı, tam bir harabeydi. Kanatları yoktu, çatısı çökmüştü.

Sokratis yaban otlarının bürüdüğü, ağaç dallarının

uğultulu rüzgârla hışırdaydığı bahçede ilerledi ve kapının önünde durdu. Önce evi kolaçan edecek, ardından değirmene geçecekti. Ev ile değirmeni birbirine bağlayan kapı ya da geçit olmalıydı. Çok zeki ve bilgiç olduğunu düşündü.

Kapıyı itip içeri girdi. Çatırdayan zeminde ağır adımlarla yürürken ayağı bir cisme takıldı, yüzüstü yere kapaklandı. Sersemlemiş hâlde bir süre olduğu yerde kaldı. Derken merakla doğruldu, cismin ne olduğunu anlamak için birkaç adım ilerledi. O sırada soluk bir ışık hafifçe ortalığı aydınlattı.

Sokratis yerdeki cismin kırmızı gözlü, burnu yana kaymış, tuhaf vücutlu, çıplak bir kadın olduğunu görünce dehşetten âdeta donakaldı. Bacakları titreyerek kapıya doğru geri geri yürüdü. Neredeyse dengesini yitirip yine düşecekti.

O sırada kulağına tıkırtılar geldi. Işık ona doğru yaklaşıyordu ama arkasındakini bir türlü seçemiyordu. Belliydi ki kadını katleden caniydi ve aynını ona yapmak için sinice ilerliyordu. Ansızın metalik bir tıkırtı işitti ve ne sesi olduğunu hemen kavradı. Bir tabancanın horozu kalkıyor, topu tıkırdayarak dönüyordu. Babası tabancasını temizleyip yağlarken ve kurşun doldururken hep işitirdi aynı sesi. Burada daha fazla kalırsa kadınla aynı akıbete uğrayacağı barizdi. Hayal dünyasının yerini karabasan almıştı artık.

Panik içinde binadan çıktı ve hızla koşmaya başladı. Silahın her an patlayacağı ve vurulacağı korkusu içini sarıdıkça bacaklarını daha da açtı.

OTUZ SENE SONRA

1

Akşam karanlığı İstanbul'u sararken, hava gittikçe soğuyordu. Kısa boylu adam, titremesi artınca rengi solmuş gri şapkasını kalın kaşlarını ve gözlerini kapatacak kadar aşağı çekti. Ardından eski püskü ceketinin yakasını kaldırdı.

Oturduğu evin bulunduğu dar sokağa her zamanki gibi endişeyle girdi. Kahvehanelerde keyif çatanların, cumbalardan sarkarak birbirleriyle dedikodu yapanların bakışlarının üstünde olup olmadığını merak ediyordu. Sağa sola göz gezdirmek, insanların çehrelerindeki ifadeyi görmek geçti aklından. Birkaç adım sonra bundan vazgeçti. Kimseyle göz göze gelmemeliydi; onların yüzündeki müstehzi, aşağılayıcı tebessüme katlanamıyordu. Laf dokunduran da olabilirdi. Çok sık yaşardı bunu. Başını kaldırmadan, iki büklüm yola devam etmek en iyisiydi. Öyle de yaptı.

Teofilos Mavrakis eve yaklaşırken belki boş yere kuruntuya kapıldığını düşündü. İçinde bulunduğu utanç verici durum, şu günlerde kimsenin umrunda olmayabilirdi. Öyle ya, insanların heyecanla ilgilendiği başka mevzular vardı şimdi. Balkanlardaki savaş ve İttihatçıların Bâb-ı Âli'yi basıp iktidarı ele geçirmeleri herkesi siyaset müptelası yapmıştı. Sokaklarda, vapurlarda, trenlerde, eğlence yerlerine kısık sesle tartışmalar yapılıyordu. Mahallesinde de öyleydi herhalde. Kesin olarak bilmiyordu, çünkü utançından komşularıyla epeydir konuşamaz olmuştu.

Ceketinin cebinden anahtarı çıkardı, kapıyı açtı. Karan-

lık ve sessizlik karşılıdı onu. Lambayı yakınca askıda karısının mantosunu, şapkasını ve çantasını gördü. Genç kadının sesi sedası çıkmadığına göre erken yatmış olmalıydı. Demek ki çok yorgundu. Yüzünde acı dolu bir ifade belirdi.

Merdivenin başında durdu, tırazana dayanıp başını sahanlığa doğru kaldırdı. Yatak odasının kapısı kapalıydı. Kadının yanında yine birinin olup olmadığını geçirdi içinden. Basamakları endişeyle çıkarken kulağına ses gelmeyince hayret etti. Oysa sık sık Dimetria'nın isterik kahkahalarını ve onu kollarına alan adamın şehvet dolu inlemelerini işitirdi. Askıda erkek giysisi olmadığına göre bu akşam yalnızdı kadın. Anlaşılan günü sevgilisinin yalnızda geçirmiş, sevişmekten bitkin hâlde eve dönmüştü. Yalıda içki içip esrar da çektiyse erkenden sızıp kalması doğaldı. Hüzünle iç geçirdi.

Kulağını yatak odasının kapısına dayadı. Yine ses işitmeyince karısının yalnız olduğuna iyice kanaat getirdi ve dikiş odasına girdi. Kadın onunla aynı yatağı paylaşmak istemediği için gecelerini orada geçirirdi.

Lambayı yaktı, giysilerini çıkarmadan divana uzandı. Karnını doyurmak için mutfağa inmeden önce biraz dinlenmek istiyordu. Gün boyunca Eminönü'nde ve Karaköy'de dolaşmış, bir türlü iş bulamamıştı. Kimse elli yaşına gelmiş, saçları kırışmış, çelimsiz birine iş vermeye yanaşmıyordu. Belleği geçmişe gitti bir anda. Rum okullarındaki hademelik, kiliselerdeki zangoçluk işlerinden de fazla para kazanmıyordu ama hiç yoktan iyiydi. Dimetria'nın zevk âlemleri yüzünden oralardan kovulmuştu.

Midesi guruldayınca ağır ağır divandan kalktı. Odadan çıkmak üzereyken gözü dikiş sepetindeki makasa takıldı. O anda da aklına bir fikir geldi. Gözlerini makastan ayırmadan sigara yaktı. Belki Dimetria'nın ahlâksız hayatına son verebilir, böylece erdem sembolü olarak eski işlerine

kavuşabilirdi. Kim bilir, varlıklı Rumlar cebine para da koyabilirdi. Kısa bir tereddütten sonra sigarasını kül tablasına bastırdı ve titreyen elleriyle makasa uzandı.

Sahanlığa çıktı, yatak odasının kapısını usulca araladı. Panjurların aralıklarından süzülen soluk ay ışığı, yatağı belli belirsiz aydınlatıyordu. Dimetria, yorganın altındaydı, gür siyah saçları dağınık hâlde yastığa yayılmıştı. İçeride kesif şarap kokusu vardı.

Teofilos sarhoş karısının kolay kolay ayılamayacağına emin oldu, yatağın başucuna yöneldi. Onun saçlarını kökünden kesecek, hilal kaşlarını ve uzun kirpiklerini de makaslayacaktı. Kadın insan içine çıkamaz hâle gelince, âşığı terk ederdi onu. Hiçbir erkek yanına yanaşmazdı.

Yorganın haddinden fazla kabarık olduğunu fark etti. Dimetria ne tuhaf yatıyordu öyle? Yorganı ucundan tutup hafifçe kaldırıncaya kadına sarılmış, başını onun dolgun göğüslerine dayamış bir adam gördü. Yalı sahibi sevgiliydi. Birbirlerine âdeta yapışmış çıplak vücutlara bakarken makası elinden düşürdü. Makas taş zeminde gürültü çıkarınca irkildi ve ürkek adımlarla geri geri yürüdü. Aynalı tuvalet masasına çarptı, üzerindeki içki şişelerinin yere düşüp kırılmasına neden oldu. Kadının sevgilisi, ağır hareketlerle doğruldu, homurdanarak başını ovuşturmaya başladı.

Teofilos ne yapacağını bilemiyordu. Korkudan put gibi kalakalmıştı. Karısının tiz çığlığıyla toparlandı ve başını ona çevirdi. Dimetria bağırmaya devam ederek âşığına yaklaşıyordu. Adam, birdenbire sandalyede duran ceketine uzandı. Tam ayılmamış olmalıydı ki yalpalayıp yere kapaklandı. Küfür ederek tekrar doğruldu ve elini ceketinin cebine soktu. Teofilos'a döndüğü zaman elinde bir tabanca vardı. Kadın yataktan çıktı, duvara dayanarak gözlerini kocasına dikti. Sonra sevgilisinin arkasına sığındı.

Odada kurşun sesi yankılandı ve Teofilos'un saçını sıyırap kapıda bir delik açtı. Daha da şiddetli bir korkuya

kapılan Rum hızla odadan çıktı. Bir başka kurşun sahanlıktaki aynayı parçaladı.

Teofilos panik içinde koşarak merdivenden indi, sokak kapısını açıp kendini can havliyle dışarı attı. Pencerelerden başlarını uzatanların meraklı bakışları ve hayret nidaları arasında Tatavla sokaklarının karanlığına karıştı.

Bir evin duvarına dayanıp soluklanırken, “Keşke onunla evlenmeseydim” diye geçirdi içinden. Karısının babası ve ağabeyleri sık sık hapse tıkıldıkları için yalnız kalan fettan kız kardeşi fena yola düşmesin diye baş göz etmişlerdi. Ne de olsa, yaşını başını almış olgun bir adamdı Teofilos. Dimetria’ya göz kulak olurdu. “Ben de hatalıyım” diye mırıldandı. Kadının işvesine ve güzelliğine kaptırmıştı kendini. Onun yanında gençlik kokan yeni bir kimliğe kavuştuğunu düşünmüştü. Ne yapalım, evdeki hesap çarşıya uymamıştı işte.

Cüneyd Ekmel vapurun güvertesinde korkuluğa dayanmıştı. Tel çerçeveli gözlüğünün arkasından Üsküdar’ın titreşen ışıklarını seyrediyordu. Bulunduğu yerden evinin yerini kestiremiyordu ama lambaların hâlâ yandığına emindi. Eve ne kadar geç giderse gitsin, lambalar asla sönmez, annesi onun yolunu gözlerdi.

İçini sıkıntı bastı. Karacaahmet’deki eve varınca yıllardan beri yaşadıkları bir kez daha tekrarlanacaktı. Annesi önce aç olup olmadığını soracaktı. O tok olduğunu belirtse de yaşlı kadın aldırmayacak, süt ve kurabiye getirip yemesi için ısrar edecekti. Ardından konuyu oğlunun Adliye Nezareti’ndeki vazifesine getirecek, o gün yaptıklarını tek tek anlatmasını isteyecekti. Cüneyd’in verdiği kısa cevaplarla yetinmeyecek, “Daha teferruatlı malumat” diye tutturacaktı. Bu arada rahmetli kocasının adının bakanlıkta hâlâ anılıp anılmadığını da soracaktı. Cüneyd geçen sene

ölen babasını herkesin hatırladığı, minnetle yâd ettiği yalanını söyleyecek ve mutluluktan gözleri nemlenen kadına yatak odasına kadar eşlik edecekti. Bütün bunlardan bıkmıştı, fakat katlanmaktan başka çaresi yoktu. Annesinin tek evladıydı. Pek düşkünlerdi birbirlerine.

Vapur iskeleye yanaşırken çıkış tarafına yöneldi. Sırtlarında çuvallar, sandıklar, denkler ve hurçlar taşıyan birileri ilişti gözüne. Kadınların, erkeklerin yüzlerinde hüznün vardı. Çocuklar, kendilerini seven yolcuları ürkek bakışlarla süzüyorlardı. Onların Balkanlardan kaçan Türkler olduğunu anladı Cüneyd. Edirne, Bulgar ordusunun eline geçince gün be gün muhacirlerle dolup taşmaya başlamıştı kent. Kimi İstanbul'da kalıyor, kimi Anadolu'nun yolunu tutuyordu.

Göçmenlerin arkasından iskeleye adım attı ve hızla caddeye ulaştı ince bıyıklı, uzun boylu adam. Eve hemen gitmeyi hiç istemiyordu. Dışarıda biraz daha oyalanırsa belki annesi o vakte kadar uykusuzluğa dayanamaz, biricik evladını beklemezdi. Ara sıra olurdu böyle.

Nereye kapılanması gerektiğini düşünürken, aklına çocukluk arkadaşı Haldun Fadıl geldi. Hariciye Nezareti'ndeki işinden eve dönmüş olmalıydı artık. Annesi de iyi tanırdı Haldun'u. Bu yüzden ona uğradığı için gecikmesine ses çıkarmazdı. Kararını verdi ve karşı kaldırıma geçip yürümeye devam etti.

Haldun'un evi, Mihrimah Sultan Camii'nin arkasındaki sokakta, iki katlı, ahşap bir binaydı.

Cüneyd birinci kattaki pencerelerin ışıkla parladığını görünce arkadaşının konukları olduğunu düşündü ve tokmağı kapıya tereddütle vurdu. Kapı açılınca, "İyi akşamlar" dedi eşikteki Haldun'a.

"Azizim, bu ne sürpriz böyle." Arkadaşının elini sıktı. Orta boylu, sakallı, karga burunluydu.

Soluk yüzünden ve gözlerinin altındaki morluklardan

arkadaşının hayli yorgun olduğunu düşündü Cüneyd. Galiba biraz çökmüştü de. Onu bu hâlde gören, otuz yaşında olduğuna inanmazdı.

“Geçerken uğrayayım dedim. Galiba misafirin var.”

“İki arkadaşım içeride. Sohbet ediyorduk.”

Cüneyd çekingen bir sesle, “Rahatsız etmeyeyim” dedi.

“Olur mu hiç! Memleketin gidişatı hakkında fikir teatisinde bulunuyorduk. Buyur, sen de gel.”

“Peki, öyle olsun” dedi Cüneyd. Ayakkabılarını çıkarıp taşlıktaki terlikleri giydi ve Haldun’un açtığı kapıdan merakla odaya girdi.

İçeriye sigara dumanı sarmıştı. Sehpada kahve fincanları ve bir lokum kâsesi vardı. Takım elbiseli ve kravatlı iki konuk, yaldız kolçaklı koltuklarda oturuyorlardı. Yeni ziyaretçiyi görünce saygılı bir tavırla ayağa kalktılar. Cüneyd’in gözüne masadaki kâğıt tomarı, mürekkep hokkası ve kalem ilişti. Galiba konuştuklarını yazıya döküyorlardı. Haldun onu takdim ederken, tokalaşmak üzere elini adamlara uzattı.

Haldun’un gözleri arkadaşının üstündeydi. Cüneyd, mahcup bir tavırla konukların hâl ve hatırını soruyordu. Adamlar devlette hangi vazifeye meşgul olduğunu sorunca, geveleyerek karşılık verdi.

Cüneyd’in çocukluğundan beri çekingen, içine kapank hâlimden bir türlü kurtulamadığını düşündü. Kendisiyle aynı yola baş koymasının ne kadar iyi olacağını geçirdi içinden. Arkadaşlarıyla yapacağı toplantılara bundan böyle onu da çağırmaya karar verdi. Elbette ki plandan bahsetmeyecekti. Her şeyin bir sırası vardı. Kendi vakti gelince, refikinin de vakti gelecekti.